

ВОЯКИ ВОЯКАМ

©. Островський

ЛОНДОН 1994

ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ У
ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

ВОЯКИ – ВОЯКАМ

КНИГА IV

ЛОНДОН

1994

КИЇВ

SOLDIERS TO SOLDIERS

VOLUME IV

Обкладинка роботи доктора Олега Островського

Накладом Об'єднання бувших вояків-українців
у Великій Британії

Загальна редакція – майор доктор Святомир М. Фостун

МАРШ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ

*Слова Миколи Угриня—Безгрішного
Музика Івана Музички*

Дивізіє, гей рідна мати,
Новітня Січ ти є для нас,
І треба, треба теє знати —
Чого від нас жадає час.

Москва лютує в Україні,
Руйнує, палить все кругом,
Вмирають діти на руїні,
Сумує Київ над Дніпром.

Ти сонцем будеш в Україні,
Вогненным сонцем, воїн, знай!
Жени ворожі чорні тіні,
У щасті знайдеш рідний край.

Дивізіє, зростає же в силу.
І будь безсмертна у боях.
Згадай Шевченкову могилу.
Не знайде місця в тобі страх.

Нойгаммер, 1944 рік

1943•1993
1УД УНА

ВСТУПНЕ СЛОВО

*Ми ще повернемось! Прийдемо, браття,
Туди – на обрії, де мрій земля,
Де дим родинного завис багаття,
Де степ з вітрами розмовля.*

*Там наша молодість, любов і мати,
Нагій веселкових нетлінний храм,
Тож ми повернемось чолом відгати
Дніпру, Полтаві й Княжам Львам.*

Ми ще повернемось!.. – писав поет Микола Верес багато років тому, глибоко вірячи та сподіваючись, що настане час, коли зійде зорею воля над українською землею і колишні воїни Першої Української дивізії Української Національної Армії зможуть повернутись із далекої чужини на рідну землю.

І на відзначення 50-річчя від часу створення Дивізії «Галичина» (пізніша 1 УД УНА), що тривало у Львові, на Бродівщині й у Києві, вони повернулися... Приїхали вклонитися рідній землі, віддати шану й військовий салют усім тим своїм побратимам, які полягли у Бродівській битві, й переконливо довести, що 1 УД УНА внесла і свій жертвний вклад у визвольну боротьбу української нації, що ХХ століття і в анналах історії України вона постала як українська військова формація, як невід'ємна частка цієї історії.

50 років ворожого шельмування, брехливої пропаганди, зверненої вістрям проти Дивізії, безумовно, залишили свій слід серед народу. Тому й не дивно, що під час відзначення 50-річчя утворення Дивізії з'явилися неприхильні голоси у пресі, бачилися настороженість чи й байдужість. Це – факт, однак виявлена була і велика щирість та сердечність львів'ян та галицького населення всюди, де побували дивізіонники. Прихильно зустріли 50-річчя й військовики Збройних Сил України, зокрема в колах соціально-психологічної служби Міністерства оборони України. Наша група, група з Великої Британії, їхню дружню допомогу відчувала на кожному кроці, і за це ми їм усім глибоко вдячні. Наша сердечна подяка генерал-майорові Володимирі Муляві, тогочасному начальникові соціально-психологічної служби, підполковникові Віктору Єйсикову, майорові Андрію Кулішу,

капітанові Ігорю Лісодіду, підполковнику Петрові Недзельському, полковнику Анатолію Кошілю, пані Марії Влад за їхню кожноточасну допомогу в усіх справах у Києві. Сердечно дякуємо полковнику Романові Костюку, першому заступникові голови Спільки офіцерів України за його дружнє сприяння, поміч та щільну і дружню співпрацю із нашою групою. Воднораз сердечно дякуємо всім іншим офіцерам Збройних Сил України, що спілкувалися з нами в Галичині, Києві, Чернігові та інших місцевостях. Усім Вам наше сердечне спасибі. Наша особлива подяка належить полковникові Василю Кукові, колишньому Головному Командирові УПА – по смерті генерал-хорунжого Тараса Чупринки, – який дуже дружньо і сердечно спілкувався з нашою групою під час її перебування у Києві. Нашим справжнім, так би мовити, опікуном був протягом усього часу перебування групи в Україні інженер Роман Панкевич зі Львова, і ми глибоко вдячні за його невтомну, щиросердну турботу про нашу групу, його всебічну допомогу нам, а також за його дружнє, побратимське спілкування.

Видаючи друком цю пропам'ятну, вже четверту книгу із серії «Вояки – воякам», висловлюємо сердечну подяку голові нашої ветеранської організації (ОбВУ) – майорові доктору Святомиру М. Фостуніві, сотникові Маріянові Д. Гайві, поручнику Петрові Кіщуку, хорунжому Маркіянові Шептицькому за їхні зусилля по підготовці поїздки і полагоджуванні урядово-адміністративних справ. Дякуємо голові ОбВУ, який репрезентував групу, поручнику Петрові Кіщуку, котрий керував групою, хорунжому Василеві Гуменюку – його заступникові і фінансовому референтові групи, поручнику Володимиру Янківському, котрий був комендантом почесної чоти ОбВУ, прапороносцям, членам Головної Управи, котрі допомагали прововоді групи. Дякуємо всім тим побратимам, членам ОбВУ і всім тим громадянам та громадянкам, що були учасниками поїздки, за їхню взірцеву поведінку і дружню співпрацю з командою групи протягом усіх днів перебування в Україні.

Наша сердечна подяка хорунжому Миколі Яцківу за опрацювання репортажу-хроніки про цю подорож Україною, воднораз дякуємо голові ОбВУ майорові доктору Святомиру М. Фостуніві за редакційне опрацювання цієї книжки, а редактору Марії Дутко за переписання начисто матеріалу до друку.

Нехай ця книжка із серії «Вояки – воякам» залишиться нашим тривалим вояцьким салютом усім воїнам 1 УД УНА, котрі 50 років тому пішли «піднімати червону калину», глибоко вірячи та маючи рішуче переконання, що необхідно творити українську збройну силу, аби оборонити рідну землю грізних років воєнної хуртовини.

Нехай безсмертною буде пам'ять про воїнів 1 УД УНА, що полягли в боях на Бродівських полях, над Дравою і Муром у югославських горах, під Штраденем-Когель, Фельдбахом, Гнасом, Гляйхенбергом, поклали свої буйні голови в боях із ворогом на рідній землі як воїни Української Повстанської Армії, поповнивши її лави після Бродівської битви.

Нехай безсмертною буде пам'ять про всіх тих воїнів 1 УД УНА, які померли в більшовицьких в'язницях, концтаборах, на засланнях та відійшли у вічність обабіч залізної заслони протягом минулих 50 років.

Нехай вояцький салют буде висловом нашого сердечного побратимського вітання всім тим офіцерам, підофіцерам і рядовикам 1 УД УНА, котрі, живучи на чужині, ніколи не хилили вниз прапора боротьби за визволення України, й усім тим офіцерам, підофіцерам і рядовим 1 УД УНА, котрі, залишившись на рідній землі, не корилися ворогові, не зрадили національної ідеї, а нині об'єднались у Галицькому Братстві колишніх вояків 1 УД УНА, відтак віддано працюють задля закріплення державності нашої батьківщини, задля її кращого і світлого завтрашнього дня.

Усім їм наш вояцький побратимський салют і привіт!

Лондон, 31.12.1993 р.
ГОЛОВНА УПРАВА ОБВУ

МАРШРУТ ГРУПИ ОБВУ В УКРАЇНІ

Субота, 7 серпня: відбуття групи із Манчестерського аеропорту до Івано-Франківська. Там – від'їзд до родин, а до Львова – у неділю вранці від'їзд тих, хто не має рідних у західних областях України.

8 – 12 серпня: гостювання в родинях.

П'ятниця, 13 серпня: приїзд усіх до Львова, до готелю «Львів».

Субота, 14 серпня: відзначення у Львові 50-річчя 1 УД УНА.

Неділя, 15 серпня: відзначення 50-річчя на Бродівщині.

Понеділок, 16 серпня: поїздка до Білогірці й Зашкова.

Вівторок, 17 серпня: екскурсія по Львову. Увечері – від'їзд до Києва.

Середа, 18 серпня: відпочинок, прогулянка по Києву.

Четвер, 19 серпня: поїздка до Чернігова.

П'ятниця, 20 серпня: відвідини Музею народної архітектури та побуту України.

Субота, 21 серпня: відзначення в Києві 50-річчя Дивізії, науково-практична конференція.

Неділя, 22 серпня: Канів. Уклін Шевченкові. Переяслав.

Понеділок, 23 серпня: поїздка на Чигиринщину, відвідини історичних пам'яток.

Вівторок, 24 серпня: святкування в Києві Дня Незалежності України.

Середа, 25 серпня: екскурсія по Києву.

Четвер, 26 серпня: від'їзд до Івано-Франківська.

П'ятниця, 27 серпня: поїздка в Карпати.

Субота, 28 серпня: від'їзд із Івано-Франківська до Великої Британії. Прибуття до Манчестера.

Хорунжий Микола Яцків

ОБВУ НА ВІДЗНАЧЕННЯХ 50-РІЧЧЯ 1 УД УНА В УКРАЇНІ

Як і 1992 року, Головна Управа Об'єднання бувших вояків-українців у Великій Британії проводила першої половини 1993 року підготовку з організації групової поїздки своїх членів і громадян в Україну, щоби там узяти участь у відзначеннях 50-річчя від часу утворення Дивізії «Галичина» (пізнішої 1 УД УНА), запланованих у Львові, на Бродівщині й у Києві.

Займалися всіми діловими та адміністративними справами голова ОБВУ майор доктор Святомир М. Фостун, сотник Маріян Д. Гайва, хорунжий Маркіян Шептицький і поручник Петро Кіщук. На заклик Головної Управи ОБВУ зголосилися на поїздку в Україну 48 чоловік: Бегей Віра, Береський Микола, Болюбаш Григорій, Болюбаш Айви, Ваврин Володимир, Василик Петро, Ганик Петро, Галицький Володимир, хорунжий Гуменюк Василь, хорунжий Данкович Теодор, Дерев'янка Степан, Іванцюра Іван, поручник Петро Кіщук, Кіщук Осипа, Кецун Володимир, Климчук Михайло, Крамарчук Василь, Кривишин Микола, Кривишин Зіна, Лаврушка Варка, Мартинюк Дмитро, Мартинюк Мирослава, Марчина Петро, Прихідко Іван, хорунжий Ревіляк Михайло, Ревіляк Михайлина, поручник Рогач Богдан, Рогач Марія, Рогач Роман, Рибалка Катерина, Семчишин Осип, хорунжий Татарчук Михайло, Татарчук Барбара, Ткачик Іван, хорунжий Михайло Ткачук, Федаш Ілля, Федюк Катерина, майор доктор Фостун Святомир, Червак Микола, Щур Петро, поручник Янківський Володимир, Яремко Василь і хорунжий Яцків Микола.

В Україні ще приєдналися до нашої групи: сотник інженер Цісарський Петро, Яцина Петро, Світлик Теодор і панство Гриніви.

І ось всі збираються в Манчестерському аеропорту. Ми готові до подорожі. Перед посадкою групи ОБВУ на борт літака української авіалінії майор доктор С. Фостун звернувся до учасників подорожі з

словом, подавши кілька практичних порад, та побажав щасливої й успішної подорожі Україною.

Через 2,5 години літак приземлився в Івано-Франківську. Дуже повільно всі перейшли митницю (урядники не поспішали), а потім перейшли до готелю «Дружба», де зупинилися на одну ніч. Ресторану в готелі немає, однак він гарно облаштований. Уранці надворі сіялася мряка. Багато хто із групи ще звечора від'їхав до своїх родичів.

У складі групи 8 членів Головної Управи ОБВУ: доктор С. Фостун, поручник П. Кіщук, хорунжий М. Ткачук, хорунжий В. Гуменюк, хорунжий М. Татарчук, поручник В. Янківський, хорунжий М. Яцків і хорунжий Т. Данкович.

Команда нашої групи діяла в такому складі: репрезентував її голова ОБВУ майор доктор Святомир М. Фостун, керівником був поручник Петро Кіщук, його заступником – хорунжий Василь Гуменюк, який виконував водночас обов'язки фінансового референта, поручник Володимир Янківський був комендантом почесної чоти, хорунжий Микола Яцків – хронікер. Допомогали їм вищезгадані члени Головної Управи ОБВУ.

Львів, п'ятниця, 13 серпня. Тут, у готелі «Львів», – велика метушня. Прибувають люди із нашої англійської групи, а з ними – їхня рідня. Постійний гамір, біганина, радісні зустрічі.

О 3-й годині пополудні всі збираються в ідальні на обід. Багато із прибулих тут уперше. Із нами гостюють два наші знайомі офіцери: полковник Роман Костюк і капітан Ігор Лісодід, а також інженер Роман Панкевич, який прибув ще вранці і був нашим опікуном аж до кінця поїздки Україною. День минає у розмовах з рідними, а наступного – 14 серпня – розпочалися відзначення 50-ліття заснування Дивізії «Галичина». О 10-й годині дня у Стрийському парку біля вулиці Вітовського відправляв архієрейську службу Божу митрополит УГКЦ Володимир Стернюк і священники. Він виголосив проповідь, присвячену українським визвольним формаціям, у тому числі й Першій Дивізії «Галичина» 1-ї Української Національної Армії. У цій урочистій архієрейській службі Божій взяли участь прибулі дивізійники – наша група із Великої Британії, Австралії, США, Канади та організовані групи із станиць Галицького Братства, колишні вояки 1 УД УНА в Україні, військові старшини, гості, представники українських ветеранських організацій з діаспори й українське громадянство зі Львова та з різних місцевостей України.

Після архієрейської служби Божої всі перейшли до Львівського політехнічного інституту (вулиця Карпинського, 4), де в актовій залі першого наукового корпусу відбулася конференція, присвячена 50-

Архієрейська служба Божя у Стрийському парку у Львові

Почесні гості — учасники архієрейської служби Божої

Проповідке своєю вояцями митрополитом Володимиром Стетинком

Українські ветерани й їхні родини — учасники служби Божої

*Крокує чота членів Об'єднання бувших вояків-українців у Великій Британії.
Прапорносець — підхорунжий Іван Гудз*

*Учасники святкової конференції в актовій залі
Львівського політехнічного інституту*

*Ветерани й громадянство під час панахиди на горі Жбир,
Бродівщина*

*Промовляє майор доктор Святомир М. Фостун,
голова Об'єднання бувших вояків-українців
у Великій Британії*

*Покладання вінка від ОБВУ. Зліва направо: сотиик інженер Ярослав Гаврих,
майор доктор Святомир М. Фостун, пані Осипа Кішук*

Після покладання вінки. Зліва направо: сотник інженер Ярослав Гаврих, майор доктор Святомир М. Фостун, пані Осипа Кішук, побратим Михайло Бендина, поручник Петро Кішук

Священики відправляють панахиду

Співає хор дивізійників «Бурлака» із Торонто, Канада

Біля зруйнованого пам'ятника

Хрест на горі Жбир

річчо утворення Дивізії. Відкрив конференцію голова оргкомітету, ректор інституту професор Ю. Рудавський, а вів її голова Галицького Братства побратим М. Яцура. До президії зборів запросили нашого голову ОБВУ майора доктора Святомира М. Фостуна, і він привітав дивізійників та спільноту від української громади у Великій Британії, закликаючи відзначити врочисті роковини. Учасників конференції, і зокрема дивізійників, палко вітали голова міської адміністрації Анатолій Копець, перший заступник голови Спілки офіцерів України полковник Роман Костюк, отець доктор митрат Іван Музичка та ін.

Програма конференції передбачала доповіді про утворення Дивізії, але, на жаль, конференція розпочалася із запізненням, привітання забрали багато часу, і ці доповіді не були виголошені. Надвечір в актовій залі відбулася прес-конференція, у якій взяли участь голова Головної Управи Братства колишніх вояків 1 УД УНА сотник доктор Мирослав Малецький, доктор Василь Верига і побратим Роман Колісник (Канада). На прес-конференції була показана тематична виставка – фотодокументи, журнали, листівки з часу утворення Дивізії 50 років тому. Увечері свято продовжилось у драмтеатрі імені М. Заньковецької, де відбувся величавий концерт мистецьких колективів.

У неділю вранці, 15 серпня, відбулася поїздка в околиці Бродів, у село Ясенів, де на горі Жбир висипано великий курган на честь дивізійників, що загинули. Прибуло сюди понад тисячу колишніх вояків дивізії із США, Канади, Англії, Австралії та різних міст і сіл Галичини. Освячено могилу та відправлено панахиду по полеглих дивізійниках, які 50 років тому в околицях сіл Ясенів, Підгірці, Сасів і Княже поклали своє життя за волю України. Промовляли ветерани-дивізійники із діаспори, а також ті, хто живе в Україні. Панахиду співав хор «Бурлака» з Канади. Військово-патріотичну проповідь сказав воїнам Дивізії отець Петро Стецюк. Цю жалібну врочистість закінчено співом «Вічна пам'ять» та «Ще не вмерла Україна».

Як поінформували нас місцеві люди, наступного року планується відновлення на горі Жбир пам'ятника дивізійникам. У пополудневих годинах увесь люд підкріплювся на виставлених серед поля столах. Пригощала всіх місцева райспоживспілка.

Коли поверталися до Львова, довга колона заїхала до села Підгірці, де поховано 17 стрільців Дивізії. Продовжуючи свій маршрут, колона (кілька сотень дивізійників із діаспори) зупинилась у селі Княже, куди відступали розбиті частини Дивізії із-під Бродів. Терени тут гористі й лісові. Місцеві, хто повернувся із заслання, розповідали жахливі історії про розправу з ними частин Червоної Армії. Про це інформували нас колишні засланці московських тюрем, які відбули

по 10 літ каторжної праці. Вони вживають заходів задля відкриття у Княжому нового цвинтаря, щоби перепоховати стрільців із розкинутих в околиці могил.

Своїми спогадами поділився Яцура Михайло – голова Крайової Управи Братства дивізійників. Був тут між ними і наш побратим із Англії Т. Данкович. Він тепер із трудом розпізнає шляхи, якими доводилось йому 49 років тому відступати перед переважаючими силами ворога.

Спека, що стояла того дня, не дала змоги зібрати докладні дані учасників боїв під Бродами – їхні спогади, пережиття. У цих жалібних урочистостях відчувався того дня брак інформації та належної підготовки. Це й викликало деяке розчарування...

Хоча автобуси вирушили ранком зі Львова до Бродів, ніхто із учасників не знав, де зупинимось найперше, а де буде чергова зупинка. Траплялися дорогою й зупинки, яких подорожуючі не знали.

Полагодив ситуацію у звеличенні співом під час панахиди по загиблих під Бродами хор із діаспори «Бурлака» (Канада). Цей же хор успішно виступив у другій частині вечірнього концерту в театрі імені М. Заньковецької в суботу, 14 серпня. Він же відспівав архієрейську службу Божу біля Центрального парку культури того дня. За його участю була відслужена панахида на горі Жбир у Ясеніві.

Пополудні тут на широкому трав'янистому полі панував святковий настрій, що викликав зворушливе братання колишніх дивізійників із діаспори: США, Канади, Великої Британії, навіть із Аргентини. Лунала стрілецька пісня спонтанно організованих «хорів». Ювілейні відзначення того дня залишили в його учасників надзвичайно гарні враження.

У понеділок, 16 серпня, програма дня розпочалася поїздкою нашої групи до Білогорці й Зашкова. О 9.30 наша чота з Англії промаршувала проспектом Тараса Шевченка, щоб покласти вінок до пам'ятника нашому великому Пророкові. Вінок поклали: майор доктор С. Фостун, поручник П. Кіщук і хорунжий М. Татарчук. Звідти два автобуси вирушили до села Зашків. Погода була сонячною. В Зашкові святочно зібрана громада на чолі з місцевим парохом тепло привітала нас перед церквою. Душпастир виголосив гарне привітальне слово з доброю інформацією про нашу групу: хто ми, з якою метою прибули. Двоє дівчаток у національному вбранні піднесли майорові доктору С. Фостуну завітчаній коровай. Поцілувавши коровай, він подякував від імені цілої групи та привітав зашківську громаду. Наші прочани зайшли до місцевого храму помолитись і скласти

С. Зашків. Місцевий священик вітає групу ОБВУ з Великої Британії

Гостей вітають короваєм дівчата із села Зашкова

Похід селом до садиби полковника Євгена Коновальця

*Почет біля пам'ятника С. Коновальцю. Зліва — поручник Петро Кішук,
зправа — майор доктор Святомир М. Фостун*

Панахида в с. Білогоріш біля пам'ятника Головному Командирові УПА генерал-хорунжому Романові Шухевичу (Тарасу Чупринці)

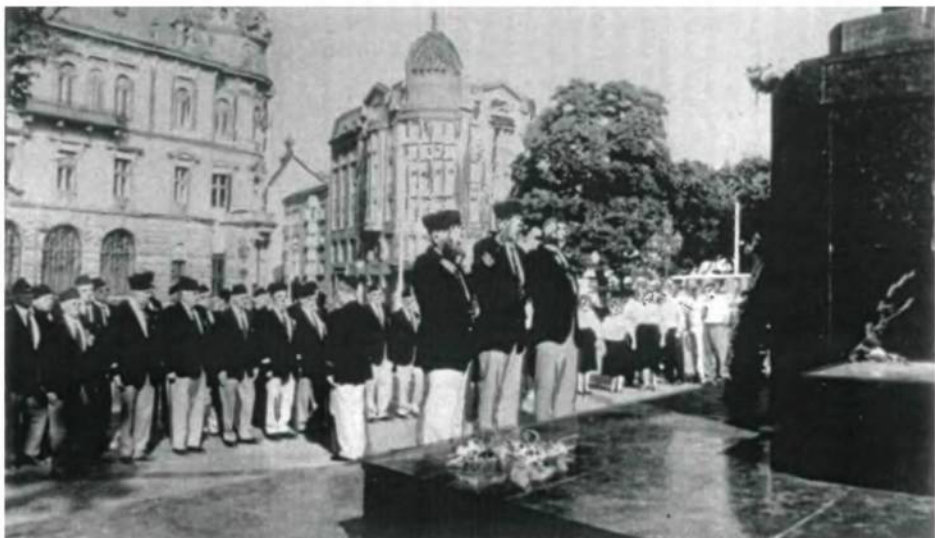

Промовляє інженер Роман Панкевич зі Львова

Члони ОБВУ на паради у Львові

Група ОБВУ біля пам'ятника

Після покладання вінка до пам'ятника Тарасу Шевченку у Львові салют віддають хорунжий Михайло Татарчук, майор доктор Святослав М. Фостун, підпоручник Петро Кишук

пожертви на потреби церкви. Звідти ми перейшли до хати-музею Є. Коновальця, де зведено новий пам'ятник на місці попереднього, зруйнованого вибухівкою. Після панахиди майор доктор С. Фостун, хорунжий Т. Данкович і поручник В. Янківський поклали вінок до пам'ятника. Інженер Р. Панкевич представив нашу групу місцевій громаді та попросив голову ОБВУ у Великій Британії до вітального слова. Тепло подяку висловив нашій групі місцевий парох, гідно оцінивши вклад дивізії у національну боротьбу. Місцеві люди заспівали на честь Є. Коновальця пісню «Цього року сумні свята». Зустріч із зашківчанами закінчено національним славнем.

Дорогою ми уважно приглядалися до краєвидів, до сіл. На полях і городах запримічуємо багатий урожай. Садки біля хат рясно зродили. Села розбудовуються, на полях – череди худоби, поки що колгоспної. Все побачене кожний оцінює по-своєму. Наближаємося до села Білогорща, де загинув головний Командир УПА Т. Чупринка. І тут, як і в Зашкові, місцевий парох УАПЦ на чолі невеликої процесії зустрів нашу групу. Відправили панахиду по генералові й всіх тих, хто загинув у визвольній боротьбі. Парох, знаючи про наше походження й минуле, сердечно нас привітав. Інженер Панкевич і тут нас представив, а майор доктор Святомир Фостун виголосив привітальне слово. По панахиді почесна трійка – майор доктор С. Фостун, поручник М. Ткачук і хорунжий М. Яцків – поклали вінок до пам'ятника генералу Т. Чупринці. Уся група із Великої Британії відспівала гімн.

На 17 серпня припадала екскурсія по Львову. Ці екскурсії завжди виявлялися доцільними: вони давали духовну і душевну насолоду. Так сталося й цього дня. Ранком приїхала наша організована громада до Св. Юра, щоб відслужити панахиду за великих особистостей: Сембратовича, А. Шептицького та першого Патріарха Й. Сліпого. О 10.00 прийшли до нас отці – митрополит І. Музичка, митрополит Я. Гальманович і П. Стецюк. Усі зайшли до криниці, і тут отець І. Музичка в сослуженні отців відправив панахиду при добрій підтримці співаків із нашої групи, а по панахиді звернувся із подякою-визнанням нашій групі з Англії: «Мої дорогі побратими по зброї, яка радість зустрічати вас тут із нагоди 50-річчя героїчної Дивізії «Галичина», учасником якої і мені дарувала доля бути. Ви, мабуть, перші з діаспори, котрі прийшли віддати уклін великим ісповідникам віри Христової. Ви чудово зберегли пам'ять заповітів обох наших страдальників за віру Христову й український народ, тих, що мали глибоке розуміння української національної армії. Велика вам, панове, честь за вашу організованість та плекання релігійних чеснот...»

Проповідь отця митрополита І. Музички справила незабутнє враження на присутніх.

Численні наші фотографи знімали деталі внутрішніх частин храму Св. Юра, а на дворі зробили світлину на пам'ять. Пополудні група у супроводі інженера Р. Панкевича відвідала головні кладовища Львова – Янівське і Личаківське.

Те, що ми побачили на Янівському кладовищі, звичайними словами не описати. На частині цвинтаря – звалище камінних плит упереміш із землею, деревами й металевою огорожею. Це – жахливе дикунство московських вандалів ХХ століття. Тут ми застали робітників, які працюють над реставрацією гробівців. Керує ними пан Зінкевич зі Львова. Наші відвідувачі склали пожертви на фонд перепоховання.

Заїхали на Личаківське кладовище. Тут гробівці багаті й упорядковані. Пам'ятники чудової архітектури побачили на могилах визначних діячів українського народу: Івана Франка, Володимира Івасюка, Соломії Крушельницької та багатьох інших.

З'ясувалося, що наш організатор Р. Панкевич – знаменитий. Аби цікаво закінчити наш побут у Львові, він zorganizував у понеділок, 16 серпня, прощальний вечір, для якого обрав стару львівську броварню «Колос», засновану ще 1715 року. Старезний будинок із підземними келіями перелаштований на модерні ресторани. Коли глибокими сходами праворуч, ліворуч і ще в долину опинилися у просторій келії, то з дива всі ахнули. У грубених мурах побачили вибагливо, за останньою модою застелені столи. На дворі горяче, а тут прохолода і добірне пиво «Високий замок» (львівське ювілейне), про яке ми мріяли спекотних днів. Пан Роман коротко розповів історію броварні та ресторану, а тоді почав хвалити нас. Розповів про заслуги, яких ми зажили в Англії, особливо згадав про невтомну працю голови ОбВУ. У відповідь майор доктор Святомир Фостун звернувся до присутніх із словами подяки.

Це була перша частина нашого побуту в Україні, пов'язана із відзначенням 50-річчя Дивізії «Галичина». Пан Роман – надзвичайно енергійна людина, вміє оцінити працю інших людей, завжди звертається – «шановне панство». При цій okazji він звернувся до присутніх, аби випили за здоров'я Кішуків. У прекрасному настрої всі підняли чарки і заспівали багатоліття. Побратим Петро подякував від своєї дружини і від себе за виявлену їм честь.

Наш побут у Львові тривав 5 днів.

Далі шлях наш пролягав на Київ. 500-кілометрову відстань між Львовом і Києвом кожного разу доводилося долати вночі. Тому, хто може спати на возі чи де-небудь на господарці, ця подорож не

справляє ніяких труднощів. Проте приємною 12-годинну подорож поїздом уважати не можна. Цю відстань поїзд у західному світі подолав би за п'ять годин.

18 серпня о 9.30 ранку ми були в столиці України. На нашу радість, у Києві нас вже чекали приятелі із Спілки офіцерів України, тож одразу на пероні виручили нас із багажної ситуації.

Влаштувалися ми в готелі «Козацький» (перейменований із «Красной звезды») та, посідавши, о 12.00 вирушили на піші оглядини Києва. Більшість із групи тут була вперше. Ті, хто був у Києві минулого року, стверджують, що крамниці помітно наповнилися товарами.

О 5.00 пополудні частина наших туристів подалася на берег Дніпра, аби вперше в житті налюбуватися його красою. Доводилося нашим літнім туристам долати сотні сходинок униз і вгору.

О 9.00 ранку 19 серпня ми поїхали автобусом на Чернігівщину. Зранку прохолодо, настрій у всіх чудовий. Із нами їде полковник Анатолій Кошіль, уродженець Чернігівщини. Зупинились у районному містечку Козелець. Тут зберігся величавий храм, який ремонтувався. Сьогодні Спаса, тож люди зодягнені святково і несуть святити овочі. У храмі розпочалася служба Божа, але надворі стояло багато людей. Місцеві до нас байдужі.

Полковник Анатолій Кошіль розповів історію Чернігова. Земля, каже він, тут бідна, терени болотяні. Церкви за радянської влади понищені. Храм, у якому стоїмо, збудований у стилі барокко, дивом зберігся. В супроводі екскурсорова пані Олени Романової (за фахом вона – історик) нам пощастило побачити багато пам'яток старовини. Оглядаємо П'ятницьку церкву, якій 800 років, сильної цегляної конструкції. Відвідали монастир біля Троїцького собору, збудованого близько 1000 років тому. Тут збереглися будови монастиря у доброму стані. В одній із церков довжелезні підземелля, якими водила нас екскурсорова пані Олена – знаменитий знавець старовини. Приємне враження залишилося після оглядин просторого музею Михайла Коцюбинського, який розміщено поруч із колишньою садибою Коцюбинських. У двох просторих залах розміщені тисячі експонатів: десятки світлин письменника із приятелями, особисті речі й численні історичні пам'ятки, багата літературна експозиція.

Побували поспихом у будинку-музею, де жили Коцюбинські. Тут усе зберігається в естетичному вигляді. Міністерство культури України видало широкий інформативний довідник із кольоровими ілюстраціями, інформувала нас Проніна Тетяна Олександрівна – старший науковий співробітник музею. Музей засновано 1934 року. Ми не забули скласти пожертви на потреби музею.

Собор Різдва Христового в Козельці, Чернігівщина

Троїцький собор у Чернізові (XII ст.)

Садиба із с. Теремля Закарпатської області. XVIII ст.

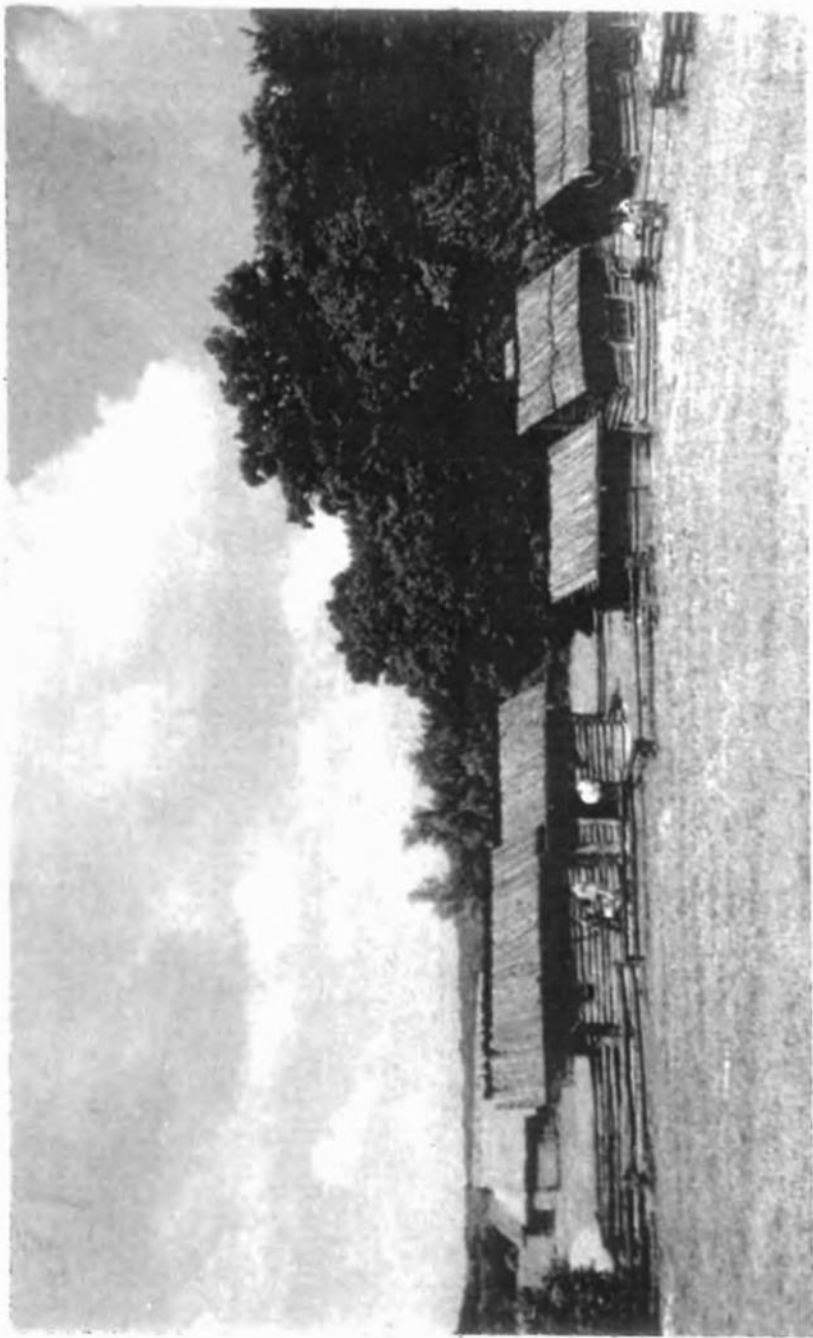
Вітряк із с. Вільшана Харківської обл. 1742 р.

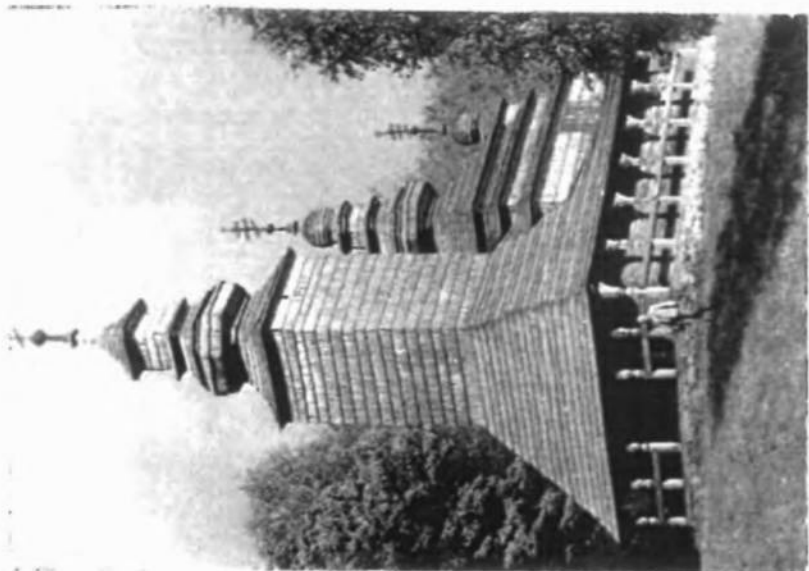
Церква із с. Дорогинка Київської обл. XVIII ст.

*Хата із с. Яснозір'я Черкаської обл. (XIX ст.)
і вулики-колоди з Полісся*

Дворище із Прип'ятського Полісся. ХІХ ст.

Церква із с. Плоське Закарпатської обл. 1792 р. Фрагмент забудови

Посвідавши, вертаємо до Києва. Ідучи, милуємося широкими ланами. Неосяжні простори! Кому й коли наснилося подорожувати північно-східною частиною України?! Близько 7.00 вечора ми вже в Києві.

Не менш цікавим видався наступний день – відвідини Музею народної архітектури та побуту України, розташованого серед гаїв на околицях Києва. Сюди ми вибралися 20 серпня вранці. На оглядини цього заповідника необхідно кілька днів, тож за порадою екскурсовода пані Олександри Чачки, старшого наукового співробітника музею, довелося обирати найцікавіші об'єкти. Оглянули дерев'яну церкву Св. Михайла 1682 року в гуцульському стилі, де святої пам'яті Патріарх Мстислав відправив першу архієрейську літургію українською мовою.

Музей народної архітектури, розташований на південній околиці Києва, займає кілька сотень гектарів. Тут зібрані зразки будівель, привезені з усіх районів України: сільські дерев'яні хати, млини, вітряки, кузні тощо. Заповідник створено 15 років тому. Тут зберігається весь сільськогосподарський реманент в оригінальному вигляді, а скільки наукових коментарів! Фотографи працюють без кінца..

Пополудні група відвідала Байкове кладовище, де спочивають корифеї української науки та культури. З нами всюди інженер Р. Панкевич, без його участі наші оглядини не були б змістовними. Він, як з'ясувалося, знаменитий знавець історії. Знає кожний гробівець визначних людей України, неначе у своєму Львові. Побували й на місці перепохованих новітніх каторжників радянської системи: Василя Стуса, Юрія Литвина, Олексі Тихого. Про перевезення їхніх тлінних останків на рідну землю ми могли читати лише в пресі чи слухати по радіо. Стоїмо в задумі над свіжими могилами, приглядаємося до дерев'яних хрестів, а губи в кожного ворухаються..

Роман читає наші обличчя і децю пригадує про тих незламних, над могилами яких стоїмо. Поруч могила Івана Світличного. Тут свіжа могила заслуженого діяча мистецтв України Івана Гончара. Кожний із нас у задумі. Без слів залишаємо це святе місце і йдемо до автобусів.

У суботу, 21 серпня, в Києві відбулася друга частина відзначення 50-річчя від часу утворення Дивізії. Конференція проходила в Будинку художника. У ній взяли участь дивізійники з Америки, наша група з Англії та дивізійники із Галицького Братства, а також запрошені гості й кияни. До слова, киян було мало. Науково-практичну конференцію (таку вона мала назву) відкрив о 10.00 депутат Верховної Ради України, політичний діяч та письменник Іван Драч.

Були виголошені такі доповіді: «Політична ситуація в Україні і передумови створення Дивізії» – майор доктор Святомир М. Фостун; «Здолати стереотипи московської імперської пропаганди про українські легіонери формування» – В. Коваль, кандидат історичних наук; «Роль дивізійників у розбудові українського науково-культурного і громадського життя діаспори» – Василь Верига. По обіді тривали обговорення доповідей і ухвала документів конференції. Програму її зів до половини дня Іван Драч, а пополудні – полковник Роман Костюк. Наш голова ОБВУ був у президії конференції. Її вітали гості – генерал-майор Володимир Мулява, тогочасний начальник соціально-психологічної служби Міністерства оборони України і пан Микола Плавюк, голова ОУНМ. Пополудні виступали: полковник Анатолій Кошіль, підполковник Петро Недзельський, підполковник Віктор Єйсиков, інженер Роман Панкевич, Володимир Малкош, голова Івано-Франківської станиці Галицького Братства та голови інших братств. Документи конференції виголошувала пані Марія Влад, працівник соціально-психологічної служби Міністерства оборони України.

Вечірньої години у тій же залі відбувся святковий концерт за участю етнографічного хору із Києва, диригент – пан Леонід Яценко.

Пополудні того ж дня два члени головної Управи ОБВУ – хорунжий Теодор Данкевич і хорунжий Микола Яцків, представники нашої групи, взяли участь в урочистому засіданні, присвяченому Дню Незалежності, який відбувся в Палаці культури «Україна». У почесній президії сиділи Президент України Л. Кравчук, члени Верховної Ради. Доповідь про економічне становище Української держави виголосив І. Плющ. Потім відбувся концерт за участю творчої молоді – лауреатів всеукраїнських і міжнародних конкурсів та фестивалів.

У неділю, 22 серпня, вибралися ми до вимріяного кожним українцем місця – до Канева, щоб уклонитися нашому Пророкові Т. Шевченкові. Сюди одночасно прибули сім автобусів з ветеранами-дивізійниками із Канади, Англії та людей з України. Тут, на поетовій могилі, отець митрополит Ярослав Гальманович із Канади (учасник Дивізії) відправив панахиду. Полковник Костюк виголосив коротке шанувальне слово, а відтак попросив до слова майора доктора Святомира М. Фостуна. За ним виступила поетеса Марія Влад із віршем, присвяченим Т. Шевченкові. Промовляв також дивізійник Вільховий. Ушанування генія України закінчено національним славнем. Частина учасників оглянула музей Т. Шевченка.

Повертаючи до Києва, колона заїхала до Переяслава-Хмельницького. У цій середньо-наддніпрянській місцевості багато музеїв, інформувала нас ввічлива пані екскурсовод. Музей-заповідник наро-

Промовляє підполковник Віктор Єйсіков

Промовляє підполковник Петро Недзельський

Підполковник Петро Недзельський вручає майорові доктору Святомиру М. Фостуну картину власноручного малювання

Учасники конференції співають: зліва майор доктор Святомир М. Фостун, сидить полковник Роман Костюк, зправа побратим Михайло Бендіна, секретар Галицького Братства вояків 1УД УНА в Україні

Ветерани й громадянство на Шевченковій горі в Каневі

Святкове слово після панахиди говорить голову ОБВУ майор доктор Святомир М.Фостун

Хата Тараса Шевченка в с. Моришчів

Про садибу Шевченкового роду розповідає місцева вчителька

дної архітектури, що розкинувся на 30 гектарах залісної землі, має близько 130 тисяч експонатів. Є тут і козацька церква, збудована 1606 року. На жаль, ми встигли оглянути лише маленьку частку господарських будівель, які збереглися ще з княжих часів. Наближаючись до Києва, зупинилися в Борисполі, щоби відвідати могилу Чубинського, автора слів національного гімну. Надворі темніло, і вже із сірником читали напис на пам'ятнику. Відспівали «Вічна пам'ять» і національний гімн. І знову – незабутні враження.

«Галичина» прийшла на Чернечу гору через Львів і Київ» – так назвав свій репортаж про відзначення 50-річчя від часу утворення Дивізії пан Юрій Валуев, редактор часопису «Вісті з України».

«Світовий з'їзд дивізійників, присвячений 50-річчю створення 1 Української Дивізії «Галичина» Української Національної Армії проходив у два етапи, – писав пан Юрій Валуев. – Урочистості почалися у Львові, місті, де була сформована дивізія. Ветерани-дивізійники побували на Бродівщині, відвідали села Ясенів, Підгірці, Сасів, Княже, місця колишніх боїв і поховань полеглих вояків.

Далі шлях учасників світового форуму ветеранів-дивізійників проліг до Києва. Якщо порівнювати ці два етапи відзначення ювілею дивізії «Галичина» в плані емоційного забарвлення, то на Львівщині свято йшло від самого серця, було щире і широке. Обумовлюється це насамперед тим, що тут минула молодість сивочолих вояків. Сьогодні разом з ними були рідні, близькі, друзі, свідки їхнього вояцтва, ті, хто проводжав їх на боротьбу за волю рідної землі. Емоційна насиченість відчувалась і на врочистій академії, що відбулася в актовому залі Львівської політехніки. Люди раділи можливості у вільній, незалежній Українській державі відзначити річницю вельми важливої сторінки складної, трагічної і славної історії рідного народу.

Можна без перебільшення сказати – для ветеранів Першої Української дивізії Української Національної Армії це були історичні дні. Довгими десятиліттями вони чекали і як могли боролися, щоб Україна стала незалежною державою і з наймення дивізії «Галичина» було нарешті змито брудний ідеологічний намул більшовицько-імперської пропаганди, яка з усіх сил намагалася виставити борців за волю України найманцями, запроданцями, ворогами рідного народу.

Цей час настав. У Києві зусиллями Братства колишніх вояків 1 Української Дивізії Української Національної Армії, Всеукраїнського Братства вояків УПА, Конгресу Українських Націоналістів, Спілки офіцерів України, Народного руху України, Української республіканської партії, Української Координаційної Ради і товариш-

тва «Україна» була проведена науково-практична конференція, присвячена 50-річчю 1 Української Дивізії УНА.

Тут уже без яскравих емоційних сплесків, а виважено і серйозно була зроблена спроба відтворити правду про історію визвольних змагань на українській землі, дати об'єктивну оцінку політичному стану тих часів в Україні, і зокрема в Галичині, проаналізувати події і причини, які сприяли виникненню визвольного руху.

З гіркотою треба констатувати, що ми надто погано знаємо власну історію. Від нас її просто приховували. Більшовицько-тоталітарний режим із сатанинською настирливістю формував спільну думку. На основі «незаперечних фактів і документів» було написано десятки статей, книжок, у яких відверто перебріхувалася і перекручувалася правда про визвольні змагання в Україні.

Тому не дивно, що й сьогодні дехто в Україні, не кажучи вже про зарубіжжя, перебуває під владою страхітливого міту про український національно-визвольний рух і Дивізію «Галичина», зокрема, повторюючи брехливі звинувачення радянських псевдоісториків як буцімто незаперечні факти з історії.

Чого варті, скажімо, звинувачення дивізійників у розстрілі євреїв у Бабиному Яру у вересні 1941 р., коли Дивізії «Галичина» на той час у природі не існувало. З брутальним цинізмом більшовицькі «історички» приписували Дивізії «Галичина» каральні експедиції проти мирного населення і охорону в'язнів концтаборів, хоч у жодній із подібних акцій вона участі не брала.

Елементарне зіставлення фактів одразу ж розвіює всі ці пропагандистські вигадки, метою яких була дискредитація тисяч молодих патріотів, які добровільно зголошувалися до Дивізії, щоб улучити сприятливу історичну мить і вибороти Україні незалежність.

«Воїни Першої Української Дивізії Української Національної Армії почувалися спадкоємцями надій Січових Стрільців, які за два з половиною десятиліття до того, не піддавшись на нашіптування спокусливого регіонального патріотизму, рушили на Велику Україну, щоб здобути її волю, – сказав, відкриваючи конференцію у Києві, голова УВКР, голова Ради товариства «Україна» Іван Драч. – Січові Стрільці добре розуміли: вільний Львів можливий тільки з вільним Києвом. І глибоко закономірний той факт, що в лавах Дивізії були ветерани армії Української Народної Республіки й Січових Стрільців. Вітаючи ветеранів із другою річницею нашої незалежності й 50-річчям Дивізії, хочу сказати: наша боротьба і ваші жертви не були марними. Вони стали яскравим історичним свідченням неперервності боротьби всього нашого народу за свою свободу, за свою державу, за свою майбутність».

Учасників зібрання щиро й сердечно привітав начальник соціально-психологічної служби Міністерства оборони України генерал-майор Володимир Мулява.

Боротьба за відбудову Української держави велася багатьма поколіннями й коштувала великих жертв і крові. Боротьба за державність велася часом навіть під чужими прапорами і в чужих уніформах. Така доля випала у першій світовій війні Українським Січовим Стрільцям, у другій – Першій Дивізії Української Національної Армії.

Про це йшлося у вагомих аналітичних доповідях голови ОБВУ у Великій Британії майора доктора Святомира М. Фостуна, науковця Інституту історії України кандидата історичних наук Віктора Ковалю, генерального секретаря Світового Конгресу Вільних Українців доктора історичних наук Василя Вериги, численних виступах.

Хто ж такі дивізіяники? Відповідь на це запитання містилася в одному з виступів: «Дивізія «Галичина» була українською формацією у складі німецької армії і була підпорядкована зброї СС. Вона була фронтовою частиною, яка воювала під українськими прапорами, і на всіх видах її військового виряду пишався золотий лев на блакитному щитку. Ніде не воювала з цивільним населенням – ані в Україні, ані поза її межами, і її частини не виконували жодної служби при концентраційних таборах. Що її вояки не йшли воювати за Великонімеччину чи нову Європу, про це дуже добре знало німецьке командування й тому не кидало її на західний фронт. Українська Дивізія «Галичина» була створена для боротьби із більшовизмом, і на тому фронті вона вистояла до кінця, тобто до проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. Мовою в Дивізії була українська, і навіть так звані світоглядні лекції перекладалися українською мовою. Того, на жаль, сказати про Червону чи опісля Радянську Армію, де панувала виключно російська мова, не можна. І про незалежність України не тільки не можна було говорити, про неї не можна було навіть думати».

На конференції було оприлюднено багато надзвичайно цікавих, досі невідомих нам історичних фактів і документів. Наведу лиш один. Це відповідь дивізіяників на звинувачення у співпраці з німецькими окупантами, надрукована в польській пресі 1945 року: «... Ми не маємо іншого вибору. Нас чекає смерть зарізуваних баранів. Воліємо боротися. Вигляди того, що чекає українців у Галичині, дає поступування москалі на Радянській Україні. Винищено там вже перед війною інтелігенцію, а всіх, хто бажали хоч би культурної автономії, заслано, щонайменше, на Воркуту. Сьогодні поведінка більшовиків виглядає так, якби ходило про винищення самого українського

племені. Екзекуції йдуть у мільйони. Ми змушені до порізної співпраці з німцями. Перш за все тому, що, як виявляється, і ви, поляки, мимо союзу з Англією і Америкою не маєте можливості перешкодити, щоб совети на польських землях не поводитися як найгірші варвари. Отже, не думайте, що співпрацюємо з німцями для перемоги Німеччини. Просто не хочемо, щоб перемога Англії і Америки та Польщі над Гітлером застала нас в гробах. Тому будемо боронитись, боронитись...»

Безумовно, матеріали конференцій – і київської, і львівської – фахівці мусять використати у написанні правдивої й об'єктивної новітньої історії України, зокрема національно-визвольних змагань за незалежність і державність нашого народу.

Учасники Світового з'їзду дивізійників відвідали святе для кожного українського серця місце – Канів. Тут, на Чернечій горі, де спочиває вічним сном великий син України Тарас Шевченко, два священники Української Греко-Католицької Церкви з Києва і Канади відправили службу Божу і панахиду, а ветерани схилили в пошані бойовий прапор.

Гості оглянули експозицію Музею Кобзаря, познайомилися з життям сучасного Канева».

Ми заїхали в село Стеблів Шевченківського району (Корсунь). Зупинилися біля музею талановитого письменника Нечуя-Левицького. В цьому селі перепохований з діаспори незрівнянний хореограф Василь Авраменко. Нас інформували, що на його похорон прибули делегації з різних міст України.

Про музей Нечуя-Левицького інформувала нас народна вчителька пані Олена Коноваліва – науковий співробітник музею. Майор доктор Святомир М. Фостун пояснив, хто ми й звідки прибули, а інженер Роман Панкевич ще додав, що в Англії дивізійники створили велике культурне багатство. Майор доктор С. М. Фостун передав пожертву на розбудову музею.

Наша поїздка продовжувалася до Звенигородського району, на рідимі землі Великого Кобзаря. Горбками й крутими дорогами поміж мальовничих садіб добираємось до святої землі Т. Шевченка. Прибули. Захопило подих. Адже це стежки, де бігав малий Тарас. Приїхали в село Моринці із далеких світів чужини, щоб звершити душевну мрію кожного українця. Здійснилося стільки літ мріяне.. Кожний із нас торкається якогось предмету, наче до освяченої речі: тину, хати, квітів (яких тут велика кількість). Тут же пам'ятник Т. Шевченкові. На схилі – занедбалий садочок. Садиба Шевченкового діда. Біля пам'ятника Шевченкові люди робили знімки. На жаль, до хатинок заглянути не було змоги, бо був вихідний день для працівників

музею. Далі ми заїхали й до Кирилівки, куди ходив до школи Шевченко. Тут – садиба діда. В центрі села – величавий пам'ятник Шевченкові, а також новий будинок музею, поруч – модель Шевченкової хати. У саду, за музеєм, спочиває Шевченкова мати Катерина (на пам'ятнику дата – 1783–1823). Тут, у Кирилівці, ми оглянули оригінальну хату дяка, куди молодий Шевченко ходив на науку. Сільська хата тепер накрыта модерною будовою, крізь вікна якої можна заглянути всередину.

Цими днями з цікавістю приглядаємось, як столиця відзначає другу річницю незалежності України. Вулиця Хрещатик, як і можна було сподіватися, вдекорована патріотичними лозунгами з декоративними емблемами. На Майдані Незалежності відбулися урочисті мітинги. З величезної естради гриміла два дні народна і популярна музика.

За газетою «Вечірний Київ», у суботу відбулося урочисте засідання, присвячене знаменній даті незалежності, з доповіддю на якому виступив Голова Верховної Ради І. Плющ. Веселі пісні та музика дзвеніли по всьому Києву й околицях... Ця газета вмістила дуже скупий репортаж та декілька світлин із центральних вулиць Києва без пояснення, закінчується репортаж песимістичними рядками: «Воно (тобто свято) вже віддзвеніло. Тепер знову до роботи. До нелегкої. До складних і тривожних буднів».

Була видана гарна кольорова листівка (не підписана), в якій подавалися найголовніші події святкування у різних місцях столиці від 21 до 24 серпня. Серед заходів – спортивні змагання, шоу-програма авіаторів над Дніпром, парад духових оркестрів, козацькі скетчі, святковий фейерверк на воді та багато іншого.

У День Незалежності, 24 серпня, наші учасники поїздки мали вибір, куди піти і що подивитися. Цього ранку меншою групою ми вибрались до Володимирівського собору. Це величава будова. Інтер'єр неописаної краси. Розглядалися за сувенірами, але їх тут небагато. Накрапав дощ, але він нам не перешкодив продовжити оглядини. У супроводі інженера Р. Панкевича ми прийшли на центральне місце древнього Києва. Тут відновлено фундамент Десятинної церкви, поруч – велика будова Національного музею, який ми оглянули. Шкода, що ніякого фотопутівника неможливо дістати. Коли залишили музей, надворі випогодилося, і ми подалися ще на Андріївський узвіз, де стоїть чудова Андріївська церква, пам'ятка архітектури. Там побачили безліч продавців – майстрів народної творчості. Це місце нагадує лондонський Бейсвотер. Почав падати рясний дощ, і ми подалися до готелю.

Цього дня пополудні Київ пробудився від сну. На центральних

майданах, на широких вулицях і в численних парках відбулися народні гуляння у найрізноманітніших формах. Ми намагалися наш побут у Києві використати якнайкраще, тож частина нашої групи вибралася у напрямі Верховної Ради, де заповідалася демонстрація, але коли ми прибули сюди, застали тут мало людей з кількома траспарантами. Повертаючись із п. Романом, оглянули ще декілька цікавих будівель столиці: Національний банк, Дім літераторів, Дім адміністрації президента, Дім із «химерами», на якому зображений увесь тваринний світ, театр імені Івана Франка, а вже ближче до Хрещатика – магазин «Seadream», де за долари можна купити будь-які напої західного виробництва. Про все побачене п. Роман розповідав, неначе про власний дім.

Цікаво й образно описали святкування Дня Незалежності в Києві репортери Юрій Котнюк і Олекса Курпас у репортажі «Дощ не завадив»: «Схоже на те, що з'явилась нова прикмета: як свято незалежності – так дощ. Немовби це сама природа плаче, коли дивиться на організацію святкування Дня Незалежності України. Знов усе зводиться до безкоштовних концертів та «дешевого» розпродажу. Люди замість відпочинку годинами стоять у чергах, тому що не знають, яким буде завтрашній день і чого ще можна чекати від уряду. І все-таки свято є свято.

Святкування почалося 21 серпня урочистими зборами в Палаці культури «Україна». Відкрив їх «господар» міста Л. Косаківський, який одразу після стриманої та лаконічної доповіді І. Плюща і закритв їх. Багато із присутніх сподівалися почути слово Президента, але, що поробиш, – цього разу не судилося.

Святковий концерт повністю відданий молодим талантам. Серед них було багато поки що не знаних широкому загалові. Отож розчарувалися ті, хто мріяв почути традиційні гуморески Анатолія Паламаренка, Анатолія Литвинова. Але в кінці концерту збадьорила всіх прем'єра пісні В. Губи на слова Миколи Сингаївського «Єднаймося, братове-українці», виконана в супроводі новоствореного Київського муніципального духового оркестру.

24. серпня о другій годині дня на центральній вулиці міста відбувся парад духових оркестрів та бійців Національної гвардії. Ми знімасмо капелюхи – хлопці показали справжню мужність (крокувати під дощем – це не для слабких).

Святкування Дня Незалежності проводилося не лише в центрі міста, а й у районах. На Оболоні силами місцевих талантів було організоване театралізоване свято «Є така держава – Україна». Зі сцени киян вітав Ярослав Мудрий, із коня – Богдан Хмельницький, із трибуни – Михайло Грушевський. Глядачів зачарували козаки з

Святкування другої річниці від дня проголошення суверенітету України в Києві на Майдані Незалежності

Виступ самодіяльного колективу на Печерську

Тост із многоліттям проголошує майор доктор Святомир М. Фостун

Промовляє генерал-майор Володимир Мулява

*Промовляє генерал-майор Олександр Скипальський,
тодішній голова Співки офіцерів України*

київського ансамблю «Хрещатий Яр» та дівчата з хореографічної групи «Дніпряночка». І нарешті, кілька захоплюючих хвилин по - дарували оболонцям парашутисти з Київського аероклубу. Семеро сміливців на жовтих та блакитних парашутах здійснили стрибки з кілометрової височини і сіли прямо перед учасниками свята, які захоплено їх вітали.

У Печерському ландшафтному парку відбулася виставка квітів, присвячена другій річниці незалежності України. Тисячі киян за три дні відвідали це рукотворне диво. Місцеві майстри вирішили відкрити виставку композицією «Герої України». А далі чого там тільки не було: від волошки до кавового дерева. Така гама кольорів вразила і здивувала, і навіть сіре небо не псувало цей рай на землі. З усіх боків линув дзвінкий дитячий сміх, і від посмішок ставало якимось світліше. Сяяли всіма барвами райдуги і троянди, і жоржини, і... кактуси (до речі, ми їх нарахували 27 видів). Біля експозиції цих американських диво-рослин нам на думку спала назва «Кактуси незалежності» або щось подібне (звичайно, це жарт). Люди дістали лише задоволення від цієї зустрічі з прекрасним. Заради таких хвилин варто жити.

Увечері на співочому полі тривав концерт народних талантів. Прем'єрою двох пісень – «Горнуйсь до тебе, Україно» та «Нас багато на світі» – глядачів привітав Назарій Яремчук. Запальний танок подарував ансамбль імені Павла Вірського. До сліз примусив сміятись «дід Охрим» – актор Хмельницького театру ляльок Олександр Царук.

Серед глядачів були Президент України Л. Кравчук та члени уряду.

Ніби в такт музиці над головами киян кружляли чотири літаки з Київського аероклубу. Справжні професіонали, вони над дніпровськими схилами робили фігури вищого пілотажу. А потім знову були парашутисти. Дві групи під керівництвом Бориса Бута і Олександра Ющенко з Бородянського аероклубу, стрибнувши з двокілометрової висоти, приземлилися в точно призначеному місці. Ваш кореспондент спробував порушити порядок і ступив за обмежувальний бар'єр, за що і був належно покараний – на голову йому сів один з парашутистів. Коли, виплутавшись з блакитного купола, я приглядився до «небесного нахаби» ближче, то розгубився – парашутистом виявилася чарівна дівчина, яка довірливо посміхалася мені.

А ще учасників свята чекала казкова феєрія на Дніпрі.

Майдан Незалежності віддали українським рок-турам. Сила силенна апаратури та народу, на сцені відбувається щось дивовижне, а за сценою... Незважаючи на те, що одним із спонсорів була фірма «Кока-кола», музики вживали щось більш «гаряче». Але концерт став, мабуть, однією з найприсмішніших подій свята. Кияни не залишилися байдужими до молодих виконавців, і навіть холодний вітер не завадив їм чесно відстояти п'ять годин. Нас здивувало те, що в Україні немало талановитих виконавців, які спроможні витримувати конкуренцію з російськими колегами. А чому здивувало? А тому, що цих музик ми вперше почули саме тут, а не в передачах Держтелерадіомовної компанії. Ну, а закінчився концерт, як і все свято, неперевершеним фейерверком і багатотисячним «ура», в якому немовби звучало: «З днем народження тебе, Україно!»

У дитинстві ми з радістю чекаємо кожний день свого народження. Далі чим швидше летять роки, тим частіше на свій день народження констатуєш щось схоже на «прожито ще один рік, зроблено ще один крок до могили». Проте коли йдеться про день народження нашої держави, все виходить навпаки: спочатку важко, смуток і сумніви закрадаються в душу, але потім починаєш розуміти, що справи неодмінно підуть на краще. Доказом тому є два роки, прожиті нами у новій незалежній Україні. Якщо держава не впала у перші місяці, якщо ми вже тримаємося два роки – то вже будемо стояти довго».

Перед від'їздом з Києва в середу, 25 серпня, ми зробили ще одну екскурсію – у Державний історико-культурний заповідник «Києво-Печерська лавра». На її території знаходяться 42 архітектурні пам'ятки та понад 30 будівель різного призначення, а також просторі городи й сади. Наша група оглянула печери, де спочивають праведники, відвідала так звану Трапезну церкву 1893 року, а потім пішли в зали Державного музею українського народного декоративного мистецтва. Деякі старші «туристи» відважилися лізти сходами на високу дзвіницю, що вважається однією із найгарніших споруд на території заповідника. З її вершини видно Київ «мов на долоні». Хоч були втомлені кількагодинним ходом, але кожний відчував духовне піднесення, оглянувши незчисленну кількість культурних цінностей на тій святій землі.

І, мабуть, думалось не одному і не одній: «Боже, хіба ж я колись міг думати, що моя нога ступатиме по цій освяченій кров'ю і потом землі».

Того ж дня голова ОБВУ майор доктор Святомир М. Фостун побував у Міністерстві оборони України, де був прийнятий начальником Головного штабу Збройних Сил України генерал-полковником Анатолієм Лопатою, а також зустрівся з генерал-лейтенантом Олександром Ігнатенком, генерал-майором Володимиром Мулявою, іншими працівниками міністерства.

Увечері старанням поручника Петра Кіщука, керівника нашої групи, відбулася товариська зустріч у готелі «Хрещатик» за участю представників Збройних Сил України та наших друзів – членів Спілки офіцерів України. Прибули на цю товариську зустріч генерал-майор Олександр Скипальський (голова Спілки офіцерів України), генерал-майор Володимир Мулява з дружиною, полковник Роман Костюк з дружиною, полковник Анатолій Кошіль, полковник Василь Кук, підполковник Віктор Єйсиков, майор Андрій Куліш, підполковник Петро Недзельський, пані Марія Влад – працівник Міністерства оборони з чоловіком, голова УЦІС з Англії п. Микола Матвійський та інші численні гості. На цій дружній зустрічі-вечірці генерал О. Скипальський, виголошуючи тост, сказав: «Пробачте, панове, за дотеперішнє слабке знання України про Дивізію «Галичина», генерал В. Мулява проголосив «За тих, хто зі зброєю в руках боровся за незалежність України у тяжкі часи...», а палке привітання і визнання на адресу Дивізії висловив полковник В. Кук. Він високо оцінив роль, яку відіграла Дивізія – збройна формація за визволення України від окупантів. Гарне привітання у формі вірша сказала поетеса Марія Влад.

З М І С Т

МАРШ УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ	5
ВСТУПНЕ СЛОВО — Головна Управа ОБВУ	7
МАРШРУТ ГРУПИ ОБВУ В УКРАЇНІ	10
Хор. Микола Яцків. ОБВУ НА ВІДЗНАЧЕННЯХ	11
50-РІЧЧЯ 1 УД УНА В УКРАЇНІ	

**CONSULTING
SYSTEM DESIGN
PROGRAMMING
INSTALLATION
SUPPORT**

computer
systems

**КОНСАЛТИНГ
ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМ
ПРОГРАМУВАННЯ
ІНСТАЛЯЦІЯ
СУПРОВОДЖЕННЯ**

660 W. STREET RD.
P.O. BOX F87
FEASTERVILLE, PA 19053, USA
TEL: (215) 953-1791
FAX: (215) 364-8812

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ПАНІ ТА ПАНОВЕ!

Центр «УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ»
при Кабінеті Міністрів
України пропонує Вам ділове
співробітництво у проведенні
торгівельно-промислових
виставок, бізнес-зустрічей,
презентацій!

Провідні фірми США,
Єгипту, Лівану, Хорватії,
Чехії з успіхом
демонстрували у нас свою продукцію минулого року.

У самому центрі Києва, на Хрещатику, 2, до Ваших послуг
зручні виставочні площі та зали, сучасне технічне обладнання,
сервісне та рекламне обслуговування!

При Вашому бажанні ми надаємо для користування:

- кіноконцертний зал на 500 місць;
- конференц-зал на 60 місць;
- великий виставочний зал площею 320 кв. м;
- малий виставочний зал площею 140 кв. м;
- ввідний зал площею 500 кв. м;
- виставочний поверх площею 1200 кв. м.

Плануйте Ваші заходи разом з нами!

Престиж «Українського дому» забезпечить успіх Вашій
справі!

Наша адреса: 252601, м. Київ--1,
вуп. Хрещатик,2.
Тел. : 228-77-07; 228-00-06; 228-28-20
факс: (044) 228-72-29

Укрінбанк

АТ «Український інноваційний банк»

- здійснює всі види банківських послуг як у карбованцях, так і у вільноконвертованій валюті;
- Укрінбанк – це розгалужена мережа філій на території України;
- прямі кореспондентські зв'язки з багатьма банками Європи, Америки та країн СНД.

Працюймо разом – і наше життя стане кращим!

*252601, МСП, м. Київ, вул. Інститутська, 12-А.
Тел.: 228-76-37, факс (044) 229-02-75,
телетайп 631515 СКАРБ*

Філії Укрінбанку

Київська філія, <i>бульвар Л. Українки, 26</i>	тел. (044)296-3375
Київ, «Укрінбанк-Інвест», <i>пр.в. Тбіліська, 4/10</i>	(044)217-0394
Київ, Оболонська філія, <i>вул. Тимошенка, 18</i>	
Черкаси, <i>вул. Хрещатик, 195</i>	(0472)47-7517
Черкаси, Дніпровська філія, <i>вул. Симоненка, 5</i>	(0472)47-6520
	47-7286
Чернігів, <i>вул. Горького, 23</i>	(04622)7-3211
Дніпродзержинськ, <i>вул. Металургів, 42 А</i>	(05692)6-0627
Дніпропетровськ, <i>вул. Театральна, 6</i>	(0562)92-3491
Чернівці, <i>вул. Прутська, 29</i>	(03722)9-8826
Харків, <i>вул. Весняна, 12</i>	(0572)40-1967
Дрогобич, <i>вул. Стрийська, 443</i>	(03244)3-7022
Кременчук, <i>вул. Красна, 3</i>	(05366)3-1166
Хмельницький, <i>вул. Театральна, 10</i>	(03822)9-2434
Краматорськ, <i>пр. Миру, 3</i>	(06264)3-3213
Запоріжжя, <i>Хортварська масив, автобаза «Турист»</i>	(0612)62-8257
Донецьк, <i>бул. Шевченка, 25</i>	(0622)95-3152
Одеса, <i>пр. Шевченка, 1</i>	(0482)22-0541
Світловодськ, <i>вул. Леніна, 78</i>	(05236)2-3421
Каменепь-Подільський, <i>вул. Пушкінська, 44</i>	